

ПЕКАР Соломон Ісакович (16. 03. 1917, Київ — 08. 07. 1985, там само) — фізик. Доктор фізико-математичних наук (1941), професор (1946), академік АН УРСР (1961). Державна премія УРСР у галузі науки і техніки (1981). Державні нагороди СРСР. Закінчив Київський університет імені Т. Шевченка (1938), де й працював: 1944—60 — завідувач кафедри теоретичної фізики. Водночас 1944—51 та 1953—60 — засновник і завідувач теоретичного відділу Інституту фізики АН УРСР; від 1960 — завідувач теоретичного відділу Інституту напівпровідників АН УРСР (обидва — Київ). З його ім'ям пов'язано декілька найважливіших відкриттів у фізиці твердого тіла, теорії випрямлячів і автолокалізованих станів електронів, названих ним «поляронами». Хвилі Пекаря, «пекаріан», передбачення безфононної лінії ввійшли до фізики як класичні результати, й нині є джерелом нових ідей та досягнень. Зробив значний внесок щодо досліджень у галузі електронної теорії твердого тіла, ядерних сил, теорії плазми, термодинаміки та ін. П. — засновник досліджень з теорії напівпровідників та діелектриків в Україні. Вперше розробив теорію поляронів, теорії поглинання світла і люмінесценції домішковими центрами в кристалах; узагальнив кристалооптику, відкрив явище поширення додаткових світлових хвиль у кристалах; запропонував новий принцип підсилення гіперзвукових

хвиль і хвиль просторового заряду в напівпровідниках; розробив теорію потужних лазерів з хімічною накачкою. Президією НАНУ за видатні роботи у галузі теорії твердого тіла засновано премію імені П. На будівлі Інституту напівпровідників НАНУ йому встановлено меморіальну дошку.

Основні праці

Автолокализация электрона в диэлектрической инверсионно поляризующейся среде // Журнал экспериментальной и теоретической физики. 1946. Т. 16, вып. 4; Исследования по электронной теории кристаллов. Москва; Ленинград, 1951; Форма и температурная зависимость полос примесного поглощения света и люминесценции в твердых и жидких диэлектриках и полупроводниках // Изв. АН СССР. Сер. физ. 1954. Т. 18, вып. 6; Теория поляронов при произвольной силе связи между электроном и оптическими колебаниями решетки // Журнал технической физики. 1957. Т. 27, вып. 11; Теория электромагнитных волн в кристалле, в котором возникают экситоны // Журнал экспериментальной и теоретической физики. 1957. Т. 33; Дисперсия света в области экситонного поглощения в кристаллах // Там само. 1958. Т. 34; К экспериментальному доказательству существования добавочных аномальных световых волн в кристалле в области экситонного поглощения // Там само. 1960. Т. 38, вып. 1 (співавт.); Плотность энергии произвольного электромагнитного поля и диссипация в среде с дисперсией // Физика твердого тела. 1976. Т. 18, вып. 7; Кристаллооптика и добавочные световые волны. К., 1982; Теория спонтанной и стимулированной хемилюминесценции газов. К., 1986 (співавт.); Избранные труды. К., 1988.

Рекомендована література

1. Памяти Соломона Исааковича Пекаря // Успехи физических наук. 1986. Т. 149, вып. 1;
2. Соломон Исаакович Пекар. К., 1988;
3. Соломон Ісакович Пекар і його наукова школа (до 100-річчя від дня народження) // Наука та наукознавство. 2017. № 4.

Р. А. Редько

Бібліографічний опис:

Пекар Соломон Ісакович / Р. А. Редько // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-883907>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).